

631/21

בס"ד

היזדעת? על פרשת נצבים

- "כי קרוב אליך הדבר מאד בפיהך". אמר רבי יצחק: אימתי קרוב אליך הדבר (דבר תורה), בזמן שבפיהך ובלבבך לעשותו. כשאתה עושה את מצוות התורה בכונה טהורה ובלב שלם ואינך נוהג בקיום מצוות אחד בפה ואחד בלב.
- בשבת האחרונה אפשר לתקן את כל פגמי השנה החולפת (ישמח ישראל!). ה'בת עין' כותב: "עקר הדבר שיוכל אדם לעמד ולהתפלל לפני הבורא יתברך ולבקש על בני, חיי ומזוני בימים הנוראים, הוא על ידי עונה אמתית שיתבונן בשכלו שפלות עצמו".
- הבעש"ט הקדוש כותב: "בתחלת עבודה מאירים לאדם ואחר כך נוטלין ממנו האור כדי שיעבד בעצמו. אתם נצבים היום הוא בחינת והוא ינהיגנו על מות, כמו שמוליכין תינוק בתחלת דרכו ומלמדין אותו ללכת - מחזיקים בשתי ידיו ואחר כך פתאום מסלקין הידים ממנו כדי שילך בעצמו, כמו כן בעבודת ה' - בתחלת ההתקרבות מסיעין להאדם ומוליכין אותו בדרך הישר ואחר כך מסלקין ממנו ההתלהבות שבא עליו מלמעלה ומניחים אותו שישתדל וילך בעצמו".
- "את אשר ישנו פה עמנו... ואת אשר איננו פה עמנו". החת"ס סופר אומר כי בימים הנוראים מצטרפים עמנו לתפלותינו בבית הכנסת נשמות האבות והאמהות הנפטרים.
- "והשבת אל לבבך... בכל הגוים אשר הדיחך ה' אלקיך". אדם שרוצה לשוב בתשובה צריך לדעת שהקב"ה אוהב אותו עד כדי כך שיווד כביכול לתוך הטמאה להחזירו בתשובה, כמו שאומר דוד המלך "והצלת נפשי משאול", הינו שהוא הציל אותו משאול תחתית (עבודת ישראל קוֹזְנִיץ).
- ה'בית ישראל' מגור זיע"א היה מספר שכאשר בקר אביו ה'אמרי אמת' זיע"א אצל דודו ה'שפתי צדיק' זיע"א בחדש אלול תרע"ח, נדחקו סביבו המוני חסידים שחסמו בעדו את הדרך. אמר להם ה'אמרי אמת' זצ"ל: "אתם נצבים". אם אתם תעמדו במקומכם, אז וילך משה' - אוכל אני ללכת" ... (לקוטי יהודה).
- "הנגלת לנו ולבנינו" (כ"ט כ"ח), לבער הרע מקרבנו, ואם לא נעשה דין בהם יענישו את הרבים (סנהדרין מ"ו רש"י).
- "ושבת עד ה' אלקיך". הסמ"ק מונה מצוה זו כמצוות עשה של תשובה.
- "כי קרוב אליך הדבר מאד בפיהך ובלבבך לעשותו" (ל' י"ד). אימתי קרוב אליך? בזמן שבפיהך ובלבבך לעשותו (ערובין נ"ד).
- "ובחרת בחיים" (ל' י"ט). כתב רבינו יונה: מעלות רבות נמסרו לנו במצוות עשה. מעלת הבחירה אחת שנאמר: "ובחרת בחיים". ובכל עת שמזדמן לפני האדם אסור או ספק אסור והוא פורש (אינו חוטא), מקיים מצוות עשה זו.
- פרשת נצבים נקראת תמיד בשבת שלפני ראש השנה, ואין זה מקרה: בפרשת נצבים קוראים אנו רבות על התשובה והגאולה - "ושבת עד ה' אלקיך" ... ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך".

הַיָּדְעָתָ? עַל פְּרִשְׁת נֶצְבִּים

"אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם". חכמים פרשו בדרך רמז: אתם עומדים היום בדין לפני ה' אלקיכם. היום - ערב יום הדין.

- "אתם נצבים היום" בגימטריא = 694 כמנין המלים "לעמד בסליחות" = 694. ואכן, בני אשכנז נעמדים ונצבים באשמרת או במוצאי שבת בכל דור ודור לסליחות לפני ה'.
 - סימן נוסף ל"נצבים" סמוך לראש השנה – "קומו ותקעו" ופרשו: לעולם תקראו פרשת אתם "נצבים" קדם ראש השנה, המכנה בתורה "יום תרועה". טעם נוסף לקריאת "נצבים" לפני ראש השנה - להפסיק בין קריאת "כי תבא" שבה תזכרה וקללות, לבין השנה החדשה, ולקיים בכך דברי הפיוט "תכלה שנה וקללותיה, תחל שנה וברכותיה".
 - ה'אמרי חיים' מויז'ניץ הנה דורש: "ולא אתכם לבדכם אנכי כרת את הברית הזאת", והנה קורא לתלמידיו ושומעי לקחו לאחדות ולכבוד, וזאת מדרשתו של משה "לא אתכם לבדכם" – לא עם איש איש לביתו הקב"ה פורת ברית, אלא עם עם מלכד ומאחד כאיש אחד.
 - "הנסתרות לה' אלקינו והנגלת לנו ולבנינו" (כ"ט כ"ח).
- מי שאינו מאמין בנגלה (בפרהסיא) בנסתר (בחכמת הנסתר, בתורת הסוד המכנה גם 'קבלה'), סימן הוא שבנסתר (בסתר לבו) אינו מאמין אפילו בנגלה (בתורה שבכתב ובתורה שבעלפה הפרושות וגלויות לכל אדם) (הגאון מוילנא זיע"א).
- מוכא בשמו של האר"י הקדוש שבמלה תשובה מרמזים בדרך נוסריקון חמשה פסוקים המורים לאדם את הדרך אשר ילך בה כדי להגיע לשלמות בחיים: א. "תמים תהיה עם ה' אלקיך". ב. "שויתי ה' לנגדי תמיד". ג. "ואהבת לרעך כמוך". ד. "בכל דרכיך דעהו". ה. "הפון לקראת אלקיך ישראל", ויש הפותבים במקום "הפון לקראת" – "הצנע לכת עם ה' אלקיך". ראשי תבות - ת ש ו ב ה.
- בפרשתנו מרמזים שני מנהגי סליחות: 1. "ומל ה' אלקיך" ... ראשי תבות אלול. רמז למנהג עדות ספרד לומר סליחות כל חמש אלול. 2. "אתם נצבים היום" בגימטריא "לעמד לסליחות", בכך מצוי רמז לאמירת סליחות סמוך לקריאת פרשת נצבים לפני ראש השנה, כמנהג אשכנז.
 - "כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו" (לי י"ז). רבינו בחיי אומר כי התורה נחלקת לשלושה חלקים בקיום המצוות: יש מצוות התלויות בדבור כמו למוד תורה, קדוש והבדלה; ויש מצוות התלויות בלב כמו אמונה בהקב"ה, מצוות יחוד ואהבת ה'; ויש מצוות התלויות במעשה כגון ציצית, תפילין, ארבעה מינים, שופר, סכה ועוד, ועל שלשתם רמז משה רבינו "כי קרוב אליך הדבר מאד" - העולם עומד על התורה (בפה) עבודה (בלב) ועל גמילות חסדים (במעשים).
 - "שרש פרה ראש ולענה" הם ראשי תבות למלה שופר, שהשופר מחריד את השומע ומעורר אותו לתשובה, כדברי הנביא עמוס "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו". לכן קבעו הקדמונים לתקע בשופר כל חמש אלול, שהוא חמש הרחמים והסליחות, ומכח התקיעות בימי אלול יעקרו מלב האדם כל השרשים הרעים המשחיתים את הגוף והנפש.

הַיִּדְעָתָ? עַל פְּרִשְׁת נֶצְבִּים

- בַּמִּזְמֹר ק"ו בְּתִהְיֶה יֵשׁ י"ב פְּעָמִים "הַלְלוּ" כְּנֶגֶד י"ב חֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה. הָרִאשׁוֹן כְּנֶגֶד נִסָּן, רִאשׁוֹן לַחֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה בְּזִמְנוֹ הַמִּקְרָא. "הַלְלוּהוּ בְּתִקְעַ שׁוֹפָר" הוּא הַלְלוּ הַשָּׂשִׁי בַּמִּזְמֹר וְהוּא כְּנֶגֶד אֱלוֹל, הַשָּׂשִׁי בַּמִּנְיָן הַחֲדָשִׁים. מִכָּאן מִרְמֵז שְׂרָאוֹי לַתִּקְעַ בְּשׁוֹפָר בַּחֲדָשׁ אֱלוֹל.
- "וְהִתְבָּרַךְ בְּלִבָּבוֹ לֵאמֹר שְׁלוֹם יִהְיֶה לִּי כִּי בִּשְׁרָרוֹת לְבִי אֵלֶיךָ" (כ"ט י"ח). אוֹמֵר בְּעַל 'כְּתַב סוֹפֵר': יֵשׁ אֲנָשִׁים הָעוֹבְרִים עֲבֵרוֹת וְנִכְנָעִים לִיצֵר וּמַצְדִּיקִים אֶת עַצְמָם בְּטַעֲנָה שֶׁהֶעֱקָר הוּא הַלֵּב הַטּוֹב. "יֵשׁ לִי לֵב טוֹב וְאֲנִי גַם עוֹזֵר וְעוֹשֶׂה חֲסָדִים", כִּךְ אוֹמֵר אָדָם כְּזֶה וְאִזּוֹ יֵשׁ לוֹ הַרְגָּשָׁה שֶׁהִתְרַחַק הָרְצוּעָה וּמִתָּר לוֹ לָלֶכֶת בִּשְׁרִירוֹת לְבוֹ. מִשָּׁה רַבִּינוֹ אוֹמֵר: "וְהִתְבָּרַךְ בְּלִבָּבוֹ" - שְׁמִתְפָּאֵר וּמִתְבָּרַךְ בְּלִבּוֹ הַטּוֹב. "לֹא יֵאָבֶה ה' סֵלַח לוֹ", כִּי אָדָם נָדוֹן לְפִי מַעֲשָׂיו, וְהַלֵּב הַטּוֹב הוּא מְכַשִּׁיר נוֹסֵף וְאִמְצָעִי לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים וְחֲסֵד וְלֹא חֲלִילָה לַעֲשִׂית עֲבֵרוֹת.
- רַבִּי יִחְזַקְאֵל מִקוֹזְמִיר זִיע"א הָיָה אוֹמֵר: מִי שֶׁמִּתְנַעֵר מִקִּיּוֹם מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת בְּטַעֲנָה שֶׁל רַחֲמָנָא לְבָא בְּעִי (דִּי לֵה' הָרַחֲמֵן בְּלֵב טוֹב וְטָהוֹר), אִף הַקֶּב"ה יִשְׁלַם שְׂכָרוֹ בְּמַחֲשָׁבָה בְּלִבָּד וְלֹא בְּמַעֲשָׂה, מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה.
- בַּפְּרִשְׁת נֶצְבִּים כְּתוּבָה נְבוּאָה קָשָׁה וְנוֹרָאָה לְדוֹר אַחֲרִית הַיָּמִים לִפְנֵי הַגָּאֻלָּה: "וְאָמַר הַדּוֹר הָאֲחֵרוֹן בְּנִיכֶם אֲשֶׁר יָקוּמוּ מֵאַחֲרֵיכֶם" ... לְמַדִּים אָנוּ מִפְּסוּקִים אֵלּוּ שֶׁהַדּוֹר הָאֲחֵרוֹן יִהְיֶה חֲלָשׁ בִּיְהוּדוֹת כְּמוֹ הַנִּזְכָּרִי הַבָּא מֵאַרְץ רְחוֹקָה, וְהַקְשָׁיִים בִּיְהוּדוֹת יִהְיוּ גְדוֹלִים וְנוֹרָאִים (ה'יַחַדוּשִׁי הָרִי"ס' הַגְּדִיר זְמַן זֶה כְּמוֹ קִיר חֶלֶק מִבֶּרֶזֶל שֶׁאִין בָּמָה לְהִתְפַּסס...) וּלְכִךְ צָרִיךְ לְהִתְכַּוֵּן וּלְהִתְחַזֵּק (רַבִּי חַיִּים סוֹלוּבֵייצ'יק מִבְּרִיסק).
- בְּשֵׁם הַבַּעַשׂ"ט הַקָּדוֹשׁ: בְּאַמִּירַת "עֲנֵנוּ" וּב"עֲשֵׂה לָמַעַן שְׁמֶךָ" בְּכוֹנָה וּבְמִתִּינּוֹת אֲפָשָׁר לְקָרֵב אֶת הַגָּאֻלָּה (לְתִשׁוּמַת לִבֵּנוּ, שֶׁקִּטְעִים אֵלּוּ בְּסוֹף הַסְּלִיחוֹת יִשְׁנֶם כְּאֵלֶּה שְׁמִחֲסִירִים, מִדְּלָגִים אוֹ מִמְהָרִים לְהַגִּידֵם).
- בְּכ"ג בְּאֱלוֹל יוֹם הַיִּאֲרִצִּיט שֶׁל הַשָּׁרָף מִסְטֶרְלִיסק, רַבִּי אוֹרִי בֶן פִּינְחָס.
- בְּיוֹם זֶה נֶעֱקְדוּ עַל קִדְשָׁת ה' רַבִּי יִצְחָק מִנַּחֲס ב"ר שְׁמוּאֵל צָבִי מֵאַלְכְּסַנְדֵּר, בְּעַל 'עֲקֵדַת יִצְחָק'.
- וְכֵן זֶהוּ יוֹם הַזְכָּרוֹן לְרַבִּי מִשָּׁה בְּצַלָּל בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אֲרִיָּה אֶלְתֵּר מַגּוּר, בֶּן ה'שִׁשְׁפַת אֶמֶת' ה'י"ד, זְכוּתָם הַגְּדוֹלָה תִּגַּן עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל.
- יִאֲרִצִּיט שֶׁל הָרַבִּי מְלַעֲלוֹב, רַבִּי יַעֲקֹב יִצְחָק בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן נֶתָן נֹטֶע זצ"ל.
- יוֹם רַבִּיעִי כ"ד בְּאֱלוֹל הוּא יוֹם תַּעֲנִית דְּבוּר עוֹלָמִי שְׁנַתִּיֶסֶד עַל יְדֵי כְבוֹד קִדְשָׁת הָאֲדָמוֹ"ר מִקְאֵלִיב זצ"ל (לְעֵלּוֹי נִשְׁמַת מֶרֶן הַחֲפָץ חַיִּים, שֶׁזֶּהוּ יוֹם פְּטִירָתוֹ). אָנוּ מַעֲלִים בְּכִךְ אֶת זְכָרוֹ וּמַעֲשָׂיו הָרַבִּים לְזִכְרוֹ הָרַבִּים. זְכִינוּ לְקִרְבָּתוֹ הַגְּדוֹלָה וְזָכִינוּ לְהִיּוֹת שְׁתַּפִּים בְּיִזְמוֹת וּמַפְעָלִים שֶׁפָּעַל בָּהֶם הָרַבִּי מִקְאֵלִיב זִיע"א.
- כְּאִמּוֹר, זֶהוּ יוֹם פְּטִירָתוֹ שֶׁל הַסֵּבָא קְדִישָׁא מִרַאדִּיו, מֶרֶן בְּעַל חֲפָץ חַיִּים, רַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵאִיר בֶּן אֲרִיָּה זַאב הַפֶּהוּ זצ"ל זִיע"א.

הַיָּדְעָתָ? עַל פְּרִשְׁת נִצְבִּים

- יום פְּטִירָתוֹ שֶׁל הַגָּאון יְחִזְקָאל בֶּן רַבִּי מְרְדְּכַי זְלָמֹן אַבְרָמְסְקִי, אֲבִ"ד סְלוּצְק, ראש וְשִׁיבַת סְלוּבֹדְקָה, בַּעַל יְחִזְקָאֵל. בְּכָל פַּעַם שֶׁהָיָה מְנַשֵּׁק אֶת הַמְּזוּזָה צִטָּט בְּדַמְעָה אֶת לְשׁוֹן הַרְמָבָ"ם בְּהִלְכוֹת מְזוּזָה ו' י"ג: "חֵיב אָדָם" ... כְּשֶׁהִגִּיעַ מֵאֲנָגְלִיָּה לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל לְהִתְיַשֵּׁב בָּהּ, קָנָה חֲלָקָה קִטְנָה בְּגִלְלֵי לָקִים: "וַיִּקֶן אֶת חֲלָקַת הַשָּׂדֶה". לְהוֹדִיעַ מַעֲלָה גְדוֹלָה שֶׁיֵּשׁ לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּהּ חֲלָק נִחְשָׁב הוּא כִּי יֵשׁ לוֹ חֲלָק מִהֶעוֹלָם הַבָּא.
- כ"ה בְּאֵלּוּל הוּא הַיּוֹם הַשְּׁנִי לַיִּצִּיְרָה וּבּוֹ בָּרָא ה' אֶת הָרָקִיעַ. לְקִרְאָת הַשַּׁבָּת הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הַשָּׁנָה טוֹב לְהַקְדִּים אֶת כָּל הַהֲכָנוֹת וּלְהַכְנִס לַשַּׁבָּת רְגוּעִים, בְּכַבֵּד רֹאשׁ, כְּיוֹשְׁבִים וּמִצָּפִים לְבוֹא הַמָּלָךְ, וְהַכֵּל הוֹלֵךְ אַחֵר הַחַתּוּם.
- כ"ז בְּאֵלּוּל פְּרִשְׁת נִצְבִּים - אִין מְבָרְכִין אֶת הַחֹדֶשׁ. בְּשֵׁם הַבַּעַשׁ"ט הַקָּדוֹשׁ: בַּשַּׁבָּת הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הַשָּׁנָה וְחֹדֶשׁ אֵלּוּל הַקָּב"ה בַּעֲצָמוֹ מְבָרֵךְ אֶת הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, שֶׁהוּא הָרִאשׁוֹן לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה.
- אוֹמְרִים "אֵב הַרְחָמִים". שַׁבָּת זוֹ כְּנֻתָה בְּקַהְלוֹת שׁוֹנוֹת "שַׁבָּת אֲנִי בְּצִדְקָה" מִפְּנֵי שֶׁדָּרְשׁוּ בָּהּ בַּעֲנִינֵי צִדְקָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים.
- הַפְּטִירָה הַשְּׁבוּעָה, "שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בַּה'", הִיא הַהִפְטָרָה הַשְּׁבִיעִית וְהָאַחֲרוֹנָה מִשַּׁבָּתוֹת הַנִּחְמָה. אוֹמְרִים פְּרָקִי אֲבוֹת פְּרָקִים ה' ו' וְזֶהוּ סִיּוּם פְּרָקִי אֲבוֹת לְשָׁנָה זוֹ.
- ה'אֲמָרִי פִּינְחָס' כָּתַב שְׁזָמֵן סְעוּדָה שְׁלִישִׁית שֶׁל שַׁבָּת זוֹ הוּא סִגְלָה לְשָׁנָה טוֹבָה וַיֵּשׁ לְבַקֵּשׁ בְּזָמֵן זֶה עַל מִדַּת הָעֲנָוָה.
- כ"ז בְּאֵלּוּל - יוֹם פְּטִירָת הַיִּשָּׁר שְׁלוֹם ב"ר אֱלִיעֶזֶר מְבַעֲלֹ זַצ"ל זִיע"א.
- יוֹם פְּטִירָת הַגַּה"ק רַבִּי נֹתָן אֲדֶלֶר ב"ר יַעֲקֹב שְׁמַעוֹן מִפּפֶּד"מ זַצ"ל, רַבּוֹ שֶׁל הַחֲתָ"ס סוֹפֵר.
- הַרְבֵּי הַקָּדוֹשׁ בַּעַל 'אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל' זַצ"ל אָמַר שֶׁהַדְּבָק בְּמִשְׁנֵתָם וּבְהִלְכוֹתֵיהֶם שֶׁל שְׁנֵי הַפְּרָקִלִּיטִים הַגְּדוֹלִים - מוֹה"ר נֹתָן אֲדֶלֶר וְהַיִּשָּׁר שְׁלוֹם זַצ"ל - שֶׁנֶּר נִשְׁמָתָם נִצָּב ג' יָמִים לִפְנֵי הָעֲמִידָה לְכַס הַמִּשְׁפָּט, יָכוֹל לְזַכּוֹת בְּיוֹם הַדִּין.
- בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת קֹדֶשׁ אִין אוֹמְרִים "וַיְהִי נֶעֱם", "וַיֵּאָתֶּה קָדוֹשׁ" מִפְּנֵי יוֹם טוֹב שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה.
- תִּכְלָה שָׁנָה וְקַלְלוֹתֶיהָ, תַּחֲלֵל שָׁנָה וּבִרְכוּתֶיהָ. לְכָל הַחֲנִיכִים, הַמַּחֲנֻכִּים, הַרְכָּזִים, הַמְדַּרְיָכִים וְהַמְנַהֲלִים - שְׁפַע בְּרָכוֹת! שָׁנָה טוֹבָה וּמְתוֹקָה, כְּתִיבָה וַחֲתִימָה טוֹבָה וְכָל טוֹב אָמֵן סֶלָה, וְכוּ וְהִי רְצוֹן! שְׁנוּזָכָה לְגֵאֲלָה קְרוּבָה בְּמַהֲרָה, אָמֵן.

מְרַכְּזֵי הַהִדְרָכָה